

## БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

## Заттардың жіктелуі

ЖАРИЯЛАНДЫ  
31.01.2018СІЛТЕМЕ  
<https://bilimger.kz/28477/>

## АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

## Хадалхан Кунсулу Мирабекқызы

Заттарды классификациялау немесе жіктеу дегеніміз — олардың қасиеттері мен ерекшеліктеріне байланысты топтарға бөлу процесі. Бұл жіктеу табиғатта кездесетін әр түрлі заттарды жақсы түсіну мен зерттеуге мүмкіндік береді. Заттарды жіктеу әр түрлі критерийлер бойынша жүргізіледі, және әрбір критерий бойынша заттар өздерінің қасиеттеріне қарай топталады.

## 1. Физикалық күйі бойынша:

Заттар физикалық күйіне қарай үш негізгі топқа бөлінеді:

- **Қатты күй (қатты денелер):** Бұл заттар көлемі мен пішіні тұрақты, молекулалары тығыз орналасқан. Мысалдар: ағаш, металл, тас.
- **Сұйық күй:** Сұйық заттар көлемі тұрақты, бірақ пішіні өзгертін, молекулалары бір-біріне жақын орналасқан. Мысалдар: су, мұнай, спирт.
- **Газ күйі:** Газдар көлемі мен пішінін толығымен алып, молекулалары бір-бірінен алыс орналасады. Мысалдар: ауа, оттегі, азот.

## 2. Химиялық құрамы бойынша:

Заттар химиялық құрамы бойынша екі негізгі топқа бөлінеді:

- **Жай заттар:** Бұл заттар бір элементтен тұрады. Мысалдар: оттегі ( $O_2$ ), көміртегі (C), темір (Fe).

- **Күрделі заттар:** Бұл заттар екі немесе одан да көп химиялық элементтерден тұрады. Мысалдар: су ( $H_2O$ ), көмірқышқыл газы ( $CO_2$ ), натрий хлориді ( $NaCl$ ).

### 3. Мазмұны бойынша:

- **Органикалық заттар:** Бұл заттар негізінен көміртегі атомдарынан тұрады және оларда көмірсутектер мен олардың туындылары кездеседі. Мысалдар: көмірсулар, майлар, белоктар.
- **Минералдық (бейорганикалық) заттар:** Бұл заттар органикалық емес элементтерден тұрады және тірі организмдерге тән емес. Мысалдар: су, тұздар, металлдар.

### 4. Құрылымы бойынша:

- **Молекулалық заттар:** Бұл заттар молекулалардан тұрады, олар химиялық байланыстар арқылы біріктірілген. Мысалдар: су, метан ( $CH_4$ ).
- **Иондық заттар:** Бұл заттар иондардан тұрады, яғни олардың құрылымында оң және теріс зарядталған бөлшектер бар. Мысалдар: натрий хлориді ( $NaCl$ ), калий бромиді ( $KBr$ ).
- **Атомдық заттар:** Бұл заттар тек атомдардан тұрады. Мысалдар: инертті газдар (гелий, неон).

### 5. Пайдалану мақсаты бойынша:

Заттарды олардың қолданылу саласына қарай да жіктеуге болады:

- **Технологиялық заттар:** Бұл заттар өндіріс процесінде қолданылады. Мысалдар: металлдар, пластиктер.
- **Табиғи заттар:** Табиғатта өздігінен кездесетін заттар. Мысалдар: су, топырақ, ауа.

Заттардың жіктелуі ғылымда маңызды рөл атқарады, себебі ол химиялық реакциялар мен физикалық процестерді түсінуге көмектеседі, сондай-ақ практикалық қолдану саласында пайдалы ақпарат береді.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.